

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

N.º SOLT
5
CÉNTIMS

Veu de la Plana

SEMANARI DEFENSOR DELS INTERESOS REGIONALS

SOSCRIPCIÓ

Castelló, al mes..... 0'25 ptas.
Fora, trimestre..... 1 » »

REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ

COLÓN, 17, 2.º

Tota la correspondencia a la Administració

SE PUBLICA TOTS ELS DISAPTES

No se tornen els originals en cara que no se publiquen

DEL MOMENT

Per fi les autoritats posantse mes a tò en els deures que sobre ella pensen, ha posat fi al joch dels prohibits que tan escandalosament se venia efectuant en algunes societats. Ara bé, sempre que nostres còdichs els senyalen com a delit y la moral els anatematice, deu donàrsili a la resolució adoptá per nostres autoritats aquella entabilitat que demande tot lo que a sanejament y nòbles costums socials tendixque. Mes si en el terreno legal es just que el govèrn no sols pot si no que te el sagrat deure d'anestesiart esta llaga cancerrosa que corromp les costums socials, si entrem a contemplar la autoritat moral que li puga cabre per adoptar esta sana medida, no podrem menys que avergonyirmos veent lo desposeit d'aquella raó suprema que deu envöldre tota autoritat; el bon eixemple. Si, nostres governs, dónant una trista nota de inconsciencia patrocinen este lucratiu y usurari joch qu' es titula «Lotería Nacional» mantenintlo en mires a calculs injusts y torpes que mos revelem l'estupit criteri de posposar les necessitats espirituals de la societat que son pérennes e indispensables s'atenció si perseguiam com se deu buscar la perfecció humana, a les pùrament circumstancial cuan no funestíssimes, si tenen per objecte mantindre les pesaes càrregues d'un Estat centralitzador com el que sufrim.

Pero si passem a analicar la loteria contemplanla en relació en els demes jochs hui prohibits, mos entrem qu' esta fa prudents y casi equitatius a aquells, pues en ningú d'estos te la osadía el banquier per ser molt eventual el determinar els bene-

fícis que pot obtindre mentres que en aquella s'aplega a estampar en el dorso dels billets y en números clarissims el marje de ganancies qu'en cada extracció se percibix. No; deu acabar de una volta este viciós procediment encara que se alegue pera justificarlo els cuantiosos ingresos que percibix l'erari públich, puix ¿qué podem significar estos si a canybi han lograt embrutir nostres costums canviant nostra pura y legendaria idiosincracia tan dignament compresa en la sobrietat y ahorro? A cás no es hora ya que dixem de lamentar y posém els mitjos pera arrancar al poble d'estes tentacions tan falagueres com perniciose? Si; puix mentres vixquem anant en pos d'esta problemática fortuna que oferix tan parcament nostra loteria y continuem malogrant els esforços d'aquelles entitats o persones que revestides de sentiments nobles y patriòtichs mos senyalen el camí unich de regeneració y grandeza, donarem la rao als que desesperen de tota salvació pera nostra Espanya al mateix que corroborarèm la frasse de Costa de que som uns *eunucos*.

En el poema de la nostra vida necessitarem de la sana trilogia composta per el treball, sacrifici y tradició que serán mes que suficiens pera allanar nostres llejits horizonts tot vol que resistim a aquelles tentacions contraries a lo que un sà y just viure reclame no esperem res desgraciadament de nostre Estat tal com està constituit, puix quant pareix que realice algún benefici per conducte del seus funcionaris com en la clausura de les timbes de joch aconteix, no ya tal cosa, puix el joch subsistix, la moral continúe relajá y el poble juaor continúe sentint 'ls

desabrits amargors del viç gracies al Estat que se lucre en ell: no pareixen que persegueixque prohibint els aváns dits joch mes que 'n el desig de implantar un nou monopolio pues per cap banda se veu la protecció tutelar que deu als ciutadans, si sols consentir el despoll que puga fer ell.

(Continuará)

VINATEA.

ANYORANÇES

De seguida qu' he sortit esta matinada a la naya ampla, que rodeja l'alqueria de Carcaixent, aon descanse uns dies del tràfec anguniós del viurer de ciutat; el panorama que se descobrix, no pot ser mes sonriuent y joyós. Als peus una replaça sombrejá per un frondosissim arau, cuals robustes branques, se entreteixen en les de tres figueres, que 'n cada cantó rumbejen. Esta espléndida vegetació y tanta bosqueria de fullam, que 'l ventichol de la matinada remou, donant un só de música monòrítmica suau y agradosa, servix de ombratje a una *cénia* de moderna factura, y al rodar d'un potent rosí normando, aboquen els cadufs, glopaes d'aigua que, en boquera àmpla, ompli una gran basa de unes dotze brasaes de costat, pera comensar el rech, de les taules del teronjar. El hòrt està en la mateixa ribera del Xuquer. En front y a llevant, que casi es tòquen en la mà, les primeres estribacions d'aquella cordillera de montanyes, que mos aparta de Simat y Valldigna, y aon topetariem en son fons, en el Morduver y el Mongré, d'aon es fama

s' haveín amagat els raers *sarrahins* d' este Reine, cuant bregaren en la insurrecció de Althaguar. A Ponent y al Nort, taques de palmeres dominant el boscaje de terongers, y moreres, y les blanques alqueries; els margens vestits de piteres y de fígueres de pala, li donen un aspecte de decorat oriental, que demana aquell vestuari blanch y vaporós, que tant encuadre en l' ambient que mos rodeja.

Mes surt l' hortalá del estudi de la alquería, desengancha el rosí, l' abeura y el fica en la cuadra, a que pasture y descanse....

Es dia de festa y se disposa a anar al poble a oir misa. Porta roba de dumenge.

Y en este punt comencen les meues anyorances.

L' hortalá se presenta en vestuari negre, com si estigués de dol. Sombbrero redó negre, chaqueta, chopetí y pantaló... tot negre. ¿A qué es degut tal canvi en la indumentaria? No porten dól. Vaig al poble y trobe a tots els ilauradors, hortolans, llogats... y tots porten chaqueta, brusa, chopetí, pantalons, tot negre... Recorde que no es sols en este poble, es en tots els pobles de la Ribera del Xuquer...; es en els pobles de la Plana, aon com si foren hòrfens de alguna gran *pesta* o de una asoladora *lluita*, vestixen tots de negre, estiu e ivern.

Y yo recorde les faixes róges, les mantes vermelles, blaves, els barrets rojos o morats, els camalets blanxs, calzotets blanxs, vions a ralles, rojos y blanxs, les faldetes rojas de grana o verdes.

Recorde en les dones el vestuari d' aparell redó. El jostillo, el jipó, els mocadors d' espomilla o de pita, de colors vius en la dona. El mocador de canonje al cap en els homens y tantes y tantes prendes de vestir, de colors alegres, que donaven un pintoresch aspecte a tota multitud de gent de l' hòrta. Y avòre de quin modo, aquelles jovens llauradores, en resolució en fermea y en garbo, portaven basquinyes, faldes curtes ramejades, de colors vius, jipó en manega curta, mocador de seda o de pita al coll a cuadros, en cenefa, a floretes rojas, zardoses, groguen-

ques... es dir, sempre vistoses y alegres, y que deixaven lluir tot cuan a una doncella honesta li permet el seu propi decor... s' ofrenen en les hores, a la vista del públich en sayes llargues, bruses fosquetes, moviments pesats y encullits... volent per tal modo y tamany endressament envarat, semblar cert posar de senyoretes desllenguides, y de moviments automàtics de nina de fira.

¿A qué obedix tal mudança, que fá a uns y a atres perder sa personalitat propia, la soltura, la fermea en els naturals y ràpits moviments propis de la joventut y que marquen sempre força y salut?

¿Aón están aquells balls, dances populars tan gallardes, tan alegres y joyoses, tan animades del fandango, del ball parat, del ball perdut, de les seguidilles... y tans y tans com enjoyaven la nostra joventut y donaven vida intensa a totes les festes del Raval? A la honestetat, a la sombra roidosa, brusenta, com febrasa del salt, de la bolta y del brajeitat, que dibuixa y esculpix els contorns, la hermosura y les gallardes proporcions de la plástica femenina, ha succehit el ball *agarrat* en tots els contactes, en apretons, la suau blanor de la *engronsadora*, que adorm les parelles o les mou a les voltes, a torpels de pensament o a atreviments de paraula—ya que no de obra—y sempre, sempre, al enervament de l' esperit, al aplanament de totes les energies vanes de la joventut.

Yo be sé, que tot en el mon muda y se trasmuda. Que la renovació y el canvi es la nota dominant en la vida... Mes si volém robustirla, si volém conservarla, si busquem daliintensificació, fermea y duració, menester será, que ben capacitats del ideal, busquem orientacions sanes y duradores, y no trenquem en les ensenyances del passat, pera cimentar en ferm les esperances del esvenidor.

¿No busquérem la restauració de la llengua? ¿Per qué no lloem y enaltim totes aquelles coses del passat, que no deurien pedres y que els nostres germans de Catalunya conserven y conservem en esmoro com la *sardana*?

Son moltes y moltes les anyorances que m' acoren, me capfiquen y fins m' abrusseen al recordarles... D' algunes d' elles, m' ocuparé en altre ensaig lleuger com el present.

DR. F. CANTÓ.

15 Agosto, 1916.

Grates impresions

d' un dia de camp

Una campaná; un giulit, y lo tren en martia, tallant la poètica hòrta castellonéna en direcció de Benicasí...

En un mal acondicionat vagó de la *púlcra Companyia del Nort*, prengueren asiento l' insigne patriarca del regionalisme En Gaetá Hugét, lo redactor quefe de VEU DE LA PLANA sinyor Barrachina Camellín, y este pobre mortal, servidor de vostés.

Ensimismats, escoltant l' autorizada paraula del íntim patrici y l' amena conversa del amich Barrachina, alplegarem a la estació de Benicasí.

Baixarem. Serpentejant una filera de precioses veranetjans que pasetjaven per l' andén, ixquerem en busca del carruatje de Huguét, qu' ens aguardava.

Se dirijirem a pendre un refresh y moments després, feem parada en la villa de sa propietat.

La respetable senyora del patrici, estava en la terraça. Li rendiren nos tres respéctes.

Era nn dia arietját, en sol de bous, y celátje purissim.

Prenguerem acomodo en dos sillons de mimbre. Huguét es ficá dintre, ab lo fi d' allaujerarse de roba.

Quedarem per un moment asoles Barrachina y jo...

Que páu mes consoladora, que devota reverencia inspira l' mistich ambient que ací es respira... Coincidirem.

Una tibia penúmbra embauma l' estancia, acaronáda per suau temperatura. Invita a meditar...

Les remors de la propéncia mar, degúdes a les saltarines y risaes onades, que perden sa magestát al enfilar brumoses la pedregosa y granítica platja, evoquen estertors de naufrech-

y místich jocar de grans de rosari...

Un mogút vent de llevant, palmita 'ls arbres, aventant plorosa fullaránca. Les tupides persianes de la villa, bamboletjen queixúmbroses...

Ixqué Huguet accompanyát de son ilustrat fill Gaetá, qui tingué pera nosaltres tota classe de deferencies.

Raonaren un ráto... Política... mal... Guerra... pitjor... Comentaren.

Asomá la serventa, anunciant la taula. Obedirem.

Finit lo dinar. ixquerem altra vegada a la terraça, aon mos fon servit lo cafe, en un panjút y caricaturatjetjat velaor, en forma de fenomenal aranya.

Saborejánt l'enriquit farum del café, y aspirant lo fum del cigarro qu' es descomponía en espirals afiligranats, fins pèdres en l'éter, junt ab la caricia de la brisa marina, entaularen colóqui.

L'autoriçada y bíbica paraula del mestre, es deixá sentir...

Nostra llavor regionalista—digué— es en primer llóch, atraure a tots los que pugam; principalment als tibios; ahí está avans de tot nostra lluita. Res de violencies; evitem en quant puguem tota polémica... Carinyo y tolerancia, han de ser nostres armes de combat.

Hi ha que hi fer compendre, que l'únich mig de salvació a nostre malgrat estàt actual, es la política regionalista, plétora de vida, de llibertats, d'ideals redemptòrs...

A principi d'ivern—seguix dient—obrirem lo segon curs de classes, y tinch esperances de que hi serém molts mes deixébles qu' el curs darrer, no obstant ser aquells un número respextable. Aquést any, tinch lo propòsit de donar també classes d'història regional, tan oblidá en nostres dies...

Lo que li fa molta falta a la nostra societat—diu—es un teatre, en que puguen expansionarse 'ls jovens y al ensembs fer obra regionalista, que sent regionalista, per força te que ser cultural. Pera d'assó, necessitem un casal mes grand y acondicionat. Allavors, podrem també donar conferencies y vetllades y podrem invitar... sobre tot senyorettes, eixa, eixa si qu' es llavor fructifera;

conquerir a la dona. Què vía mes dreta trobarem, lo dia que tinguem de la banda la voluntad de la dona...

Sobre tot—afegí—pera alcançar tots aquests propòsits que he enumerat, y al plegar al cim de nostres aspiracions, se necessita constància, molta constància; estudis, y principalment, com he dit avans, carinyo, condescendència... En una paraula, política d'atracció.

D'aquèst modo, no mos crearem enemichs... y si els tenim, supost que pera les cases nobles y santes sempre 'ls hi ha, no 'ls donarem lloch a que mos combatixquen.

¿No creuen vostés que d'aquesta forma es com nostre ideal regionaliste s'aixecará victoriós...?

Asentirem convençuts, es una inclinació de cap qu' era una reverència 'l mestre.

Les paraules d'En Gaetá, evoquen l'edat bíblica, en que Moisés mostrava l'poble les santes taules de la Lley de Deu. Tal es sa paraula sensata, precisa, plena de clarors redemptòres...

Lo dia del diumenge passat, el recordarem com una caricia de mare...

¡Insigni patrici; tú eres lo grand apóstol que has de redimir a aquesta Israel!

FRANCESCH ALLOZA.

EL CUENTO DE LA SEMANA

Rarees d'homens

En aquelles hores de la nit, lo quiosco de refreshs cobrava una animació que careixie de dia. Els velaors de marbre escampats per aquella plaça empedrada estaven tots ocupats; en hu d'ells uns joves raonaven en veu alta.

Tenia la paraula Quico Cardo. Alt, sech, de mira simple y desviá, vestia de negre. Tocave lo punt de la seuva novia, calorós, com furiós y brau. Brófech de llenguaje incivil, endressave una tana de vocablos gràfichs a Pere Alepo rival d'ell segons dia, que s'atreví a enviarli a la seuva novia, res menys que una carta eu lo principi dels seus amoriús. Cardo s'exaltave, pegava brams fent qu'els de les taules apropaes es fixaren en ell y obligant a sons companys a endúrselo al passeig

del poble, y allí Quico Cardo se se desahogave contantlos una vegá mes la dijosa cantinela de la qu' ell era algo mes que protagoniste... ¡El preferit!

La novia de Cardo era modisteta, seria; tenia un aire de reculliment bobo y es preuava de llèsta, parlant pòch. Mes en canvi poseie una hermosura algo exòtica en son cós y guapeça de tip; pero sa cara no responie al conjunt nomenat, sen mes ordinaria y basta.

Anave a trevallar a un taller del carrer de la Peixquera, aon se reunie 'n altres chiques ab les que paschave a la tardor per els carrers del poble.

Prop de sa casa vivia Pere Alepo, y al que coneixia de tota sa vida, tant que les famílies d'ell y d'ella eren amigues, y ells dos se tutejaven.

Pepeta Hénris, que tal era el nom de la novia de Cardo, sentia per Alepo un carinyo de germanor d'el qu' ell també participava, y qui sap si—Pere Alepo no haguera tenut aquell amor desmedit per sa professió el carinyo de germanor s'hauria trocat per un altre mes ver y fondo. Pero Pepe Alepo era home,—encara que ideal y romàntich—pòch propens a malgastar el temps en falories com ell dia.

Y en aquèstos termes les coses, es presentá un dia Quico Pardo a demanarli a la que ara era novia seu, relacions.

El carinyo que Alepo sentia per Pepeta, al vòrela al costat d'un gich s'encabriolà rebelantse y en un moment de propensió quimérica, la escrigué una carta en la que li declarave que son carinyo esclatava 'n flor de passió...

Era ya tart, Pepeta Hénris no se perteneixia.

Transcurriren els amors de la parella en la mes fofa vulgaritat. Quico Cardo sempre exigent, tenia a sa novia dins lo puny y sa vida discurriss de casa la mestra a casa els pares en aquelles vetllades soses, fredes, en les que apenes se parlave y que per lo regular ell s'adormia mentres ella cosia.

Pepeta Hénris veia vindre lo calvari sosegá; portaria la creu y seríe màrtir. Al cap y al fi alló no tenie remey y per altra part Quico Cardo demostrave grand amor per ella, encara que de mòdo prou ordinari.

Han passat ya dos anys... Aquesta vesprada Pere Alepo m'ha pregat qu'el accompanyara 'l cementeri a visitar el cadàvre de Pepeta Hénris, morta per fermalera malaltia.

Vist la difunta lo traje de Lourdes, estant mes guapa qu' era en vida. De la blancor nitida del vestit, emergix sa pàlida cara que te los tons vértis de les verjes del Greco.

Son ya les hòres de la posta del sol. Pels finestrals del depòsit es filtra llum dorá que ho entone tot en una claror àurea, beatifica y espiritual. Se respira perfum d' açutzenes y lliris que rodejen la mortalla.

La serenitat vesperal d' aquestes hòres y aqueste llòch, sols es torbat pel pasejar ràpit de Pere Alepo que creue de banda a banda la cambra tétrica... Ya lo sol s' ha amagat. Per la part de ponent s' estiren núvols plomícos y rojenchs heraldos de ventitjol. Les tenebres de la nit se inicien.

Apenes fá una setmana del enterró de Pepeta Hénris. Pere Alepo, desde d' aquella vesprá espectral, no ha eixit de casa. Sa debilitat, ha tingut moments de febra y deliri, y fins s' ha patit en sa família per si perdre la raó, sòrt que la constitució física de Alepo es fòrta y ha vençut a la enfermetat.

Demà pel vespre eixirà cap a un balneari.

El tren que porte al Balneari de les Roquetes a Pere Alepo, s' esfume ja pel colse que fa la via en un camí que mòr en l' hòrta.

La vesprá es dumengera y calmosa, digna filla d' un dia agosteny. Per la redolà de la estació hi ha un passeig públich, umbrós y policromo. Es l' hora de mes animació; la gent jove paseje ufana y galana ses preuades bellees que *embabuquem...* Así y enllà esparramaes, hi han tauletes aon se ven horchata, y aon les chicones, se aveeten en lo palmito ab un furor com si se desafiaren. Brille lo sól en intensitat decadent y sa llum se filtre pel mallat que fan los arbres dibuixant en lo pis signes taquigrafichs y extravagants... De sobte he incontrat front a front a Quico Cardo que curat de la espatà que li causa la pòbra Pepeta, va' l costat de un altra en moltà parsimonia.

Quico Cardo ha passat musitant als oits de la nova màrtir, dolços paraules de pleitesia.

Un éco desvahit ha murmurat. ¡Bah!... Rarees d' hòmens!...

VICÉNT ARMENGOT.

Castelló y Agost.

VERSONS DE PATRIA

A MARIÁN FERRANDIS AGULLÒ

Vingau bòns patriòtes; Valencia os necessita
vingau blandint la llança, puix s' ha de guerretjar.
Vingau plens d' amor patri pera posar la fita
que diga 'l Centralisme ;d' ací no has de passar!

¡D' ací no has de passar! qu' està nòstra Senyera
y a l' ombra de ses tèl-les estém tots amanits
per' fer de la batalla principi d' una Era
de glòries per' la Patria. ¡Vingau els adelits!

Vingau que ja se os crida per l' hòrta y la montanya
oixcau les notes bèliques del còr del alçament.
Que vinga el brau patrici per' l' inicial haçanya
y ens pòrte a la victòria del just deslliurament.

Posém l' ensenya patria ben alta y ben gloriosa
prengam los mots heroics per norma y per penó;
siám fòrts com los singles del mont Penyagolosa
qu' es l' única manera de vencer al lleó.

La guerra mes sagnanta que sia nòstra guerra
no 's deixe pel Reyalme tan sòls un bòrt bogí;
puix ells ens feren d' esta miraculosa terra
cuau los furs ens robaren lo mes greu perjui.

Farém la gèsta patria matant ab valentia
si 'l Cós del Centralisme s' oposa de mal grat
qu' es causa la noblessa de la valenciania
de vore com se xuplen la sanch del poble honrat.

Lixcám en nòstra història les pàgines gloriooses
que feren les mesnades del Rey Conqueridor
y sien per' nosaltres llegides profitoses
qu' ensenguen foch y flama al fons de nòstre còr.

Voltém legions invictes a fer les grans proeses
d' honor y valentia d' Entença i Berenguer
y alçém ab alta jöia, ¡germáns de les grandeses!
la llança ab l' entusiasme del Crit del Palleter.

Lluitém fidels patricis que l' hora es ja sonada
aném a la victòria qu' es nòstra en temps ben bréu.
¡Si es mòr, morir ab glòria! Pensém que la Glassada,
la vida, en lluyta brava, tallà 'l valent Roméu.

Vingau bons patriòtes qu' està nòstra Senyera
en jòrn de guerra Patria y a punt de pertirir.
Vingau a dòlls los hòmens; vingán fets una fèra
qu' ensenya tan preuada, guanyar ha y no morir.

Carles Salvador.

Valencia y Agost, 1916

SECCIÓ ARTÍSTICA

IGNACI ZULOAGA

«Se dá el caso peregrino,—escribí Perez d' Ayala en la revista «Gran Mundo», finida ya,—que el pintor reputado como más español fuera de España, apenas se le conoce en su patria.»

Y aixina ocurríe. Hui dins de lo que cap degut a la guerra europea que mos ha portat cap a Espanya, de la seu expositio de Çarogoça y dels estudis en qu' els critichs s' han ocupat d' ell se pot dir que ya no está tan ignorat.

El intelectualisme espanyol front al art del pintor eibarrés ha llavat passaes diferencies, fent un acte de desagravi que bé mereixie aquell que tingué qu' emigrar de sa terra a causa de sa manifestació pictòrica masa tràgica y umbrosa pera els espanyolistes flamencos.

La flòr de mes mérit d' aqueste moviment d' apropiament a Zuloaga, es un llibre de Joan de la Encina, notable y ben informat critich d' art que escriu en lo semanari «España», llibre que recomanem als nostres lectors.

Editat per la Biblioteca Art Espanyol de Barcelona conté l' estudi raonat y precis, no ya de la psicología zuloaguesca sino també l' de la llibertat, mon y manera del pintor que done a la seu producció la nota mes sintética de lo que podriem dir art nacional, un no sé qué, que fá de la seu estética algo profund y turbolent, tumultuari moviment en espiral que plasme 'n els seus cuadros la realitat espanyola tal y com ell la sent y estudie.

Es Ignaci Zuloaga el pintor per excelencia de la meseta castellana. Aqueste tema es el qu' ell desenvolupi millor, en mes briositat y el que mes se acople al seu temperament fòrt y robust.

Homens y paisatje viuen ací una vida d' alucinació espectral, sa pintura pèrt brillanteç y decoració residix en un ambit extrany y afilit que acongoixa, se fá fosca, tremolosa, a vegaes, aspenca tendint al

simbolisme y carrega moltes voltes de subjetivisme.

¡Oh, el pintor del desèrt castellá!

Es en aqueste aspècte de la seu pintura, — sense menyspreuar els altres, — aon se manifeste l' Zuloaga tètrich y dramàtic de una manera mes sobria y convençuda, aon se fá mes interessant encontrantlo retallant les figures que ací en part s' apropen a la caricatura, aon el dinamisme de la seu pintura se fá mes visible donantmos una interpretació de Castella la mes emocional y fòrta que coneixem d' hasta hui. Tal es el caràcter d' aquesta Castella qu' ell pinte.

Mes aquesta vissió de Castella te mes elocuencia y desolació en els simples paisatges sense figures, (Cuellar, Burgos, Turegano,) són paisatges sense horalluminica y sense lloch encara que porten el nom de un puesto concret. No son forts al modo impresioniste però tampoch al modo classich d' un Lorena. Si algo recorden, y de una manera vaga, son als paisatges del Greco.

¡Quina emoció mes fonda mos dixen!

• Es Castella la de la gleba. Les muralles d' aquests pòbles, ses runes, vos parlen en un llenguaje tràgich y llastimós de grandes passaes que presentiu... Trascendixen d' ells de ses notes argentaes, dels grans núvols rodans que omplin el horiçont, una melenguia y aflicció que vos entrístix.

Veem en Zuloaga un cas d' assimilació d' hasta ara no coneut, ha reunit en ell elements de Velázquez del Greco y Goya, incorporantsels a sa facultat creadora que construix eixes fòrmules series y aquilataes, fòrtes que fan que la seu pintura no s' olvide ya després de haverla vista.

La influencia que mes se note en ell es la de Goya. Els seus cuadros recorden la factura de darrers del segle XVIII y principis de XIX. Unes vegaes son eixes dones de mantellina

de blonda; la manera de compondre unes altres, recorden al autor dels «Caprichos».

Y no es Zuloaga a pesar d' aquesta assimilació un eclèctic del art nacional, puix fixammos bé vorem qu' els seus cuadros consten d' elements del triunvirat de pintors avans nomenats, mes aquests elements han passat per la facultat creadora de Zuloaga fent que sons llenços siguen de una manera d' hasta hui no coneuguda.

¿Quin es el mon de Zuloaga?

Dançaires, dones de rumbo, honestes y linajudes dames, celestines, velles, brúixes, cheperuts, toreros, vaquers y anacoretes. Aquesta bona gent es lo que veem desfilar per les seues obres, meditatius sempre y serios, molt serios com portaors de una missió mes grand y pausible que la de simplement fer de modelos.

La seu技术 es com un teixit de pincellaes llargues enrrollans que modelen de un modo sintètic y segur poch comú en la pintura de nostra època.

Els fondos tenen pera Zuloaga tanta importancia com les figures; son el complement... Miren aqueste quadro en que la figura s' arreplega cap a un costat dixant al fondo tota la importancia del llenç, y no perque l' pintor aixina ho vulga. Aquesta es la Espanya que cree 'ls homens y els arracones.

En la pintura de la tragèdia está sublim, té una sàtira que sols recorde a Goya y Quevedo. Eixe mataor «Corcito» «Torero de pueblo» o la «Víctima de la fiesta» son un drama que comence en escenes de rumbo y alegria. Aquests cuadros que fora d' Espanya han elevat el nom del pintor com hu dels primers, tenen tot el verisme de lo que tristement se diu festa nacional.

El picaor atravesant la meseta castellana desolá y compasiva mos done tota la intensitat y barbarisme de la festa trocat en pietat y llàstima al pobre picaor y cavall derrellits que van a la mort vestits d' or.

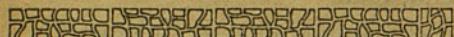
Es el mes grand poema plàstich de la tragedia espanyola.

Ademes de la vissió parda de Castella y la ruda de la tragedia, te cuadros valents de color com es el

de la «Vendimia» retratos en canitat y calitat y dones nues, aon encontrem al Zuloaga mes humanitari y civiliçat, si mos se permetix diro en eixos termes. Encara que no tan personal e identificat.

El caràcter especial d'aquesta publicació no mos permèt extendremos mes sobre 'l pintor de la Espanya negra, què quiças sigue la més real de les Espanyes.

GRECO.

Un poble energich, que aleua en sa llengua, en ses aspiracions y per consigüent també en sos interesos materials, sempre s' esforçará en recobrar sa autonomia nacional, porque ella es la que garantix l' originalitat de la seu civiliçació.

FERRÁN AUGUST BEBEL.

COMENTARIS

Refetor de pòbres en Villarreal

S' estan ultimant els treballs en prò d'un refetor de pòbres, qu' es projecta establir en la veïna ciutat.

En lo programa de festeigs que s' han de celebrar ab lo fi d' aportar fondos pera el mateix, figuren, entre altres, festival cicliste, tòmbola, vellada teatral y postulació popular per les senyorettes.

No es podia esperar menys dels nobles sentiments caritatius dels villarrealencs, y desd' ara augurem, que lo que per hui es proyeće, dins de poch serà una realitat, que passarà a grand nivell, a nostres propenss vehins.

Hu dels que mes han col-laborat en prò de tan benèfica obra, es nostre estimat amich e ilústre periodiste Bosch Pons.

May se té raó contra la llengua.

MARIÁN AGUILÓ,

PRECHS Y PEDRAES

Compás d' espera

El quefe de la majoria republicana En Fernán Gasset, se ocupá en la sessió del dia 18, del assunt de la llum y l'aigua, tractat per casi tots els periódichs locals.

Tingué frases de consideració y elogi pera la prensa, reconeixentli el dret a la investigació municipal qu' estava portant a efecte y oferint a la mateixa en nom de l'Ajuntament, cuants datos relacionats ab esta cuestió li feren falta o interesaren, coeses éstes que'n la petita part que 'ns toca, li agrahim; mercés que fem extensives al senyor Gimeno Michavila, digne alcalde accidental.

Diguè que s'estava confeccionant un extracte dels conters, pera donarlo a coneixer al públich, lo que mos complau per ser lo únic que nosaltres demanavem.

Ara a esperar el *pequeñísimo folleto*, pera poder parlar; y si es digne de alabances, mos tindrem per molt honrats al poder aplaudir la llavor realicá per nòstres concejals, com a vers aimadors de nostra Patria que som.

Es digne de notar la diferencia notable qu' existix entre lo qu' digué el senyor Gasset y lo que escrigué *El Clamor* al parlar despectivament de dos semanarios que por baldón de este pueblo liberal ven la luz pública!...! semanalmente, etc. etc.

Després de brillantíssims exercicis ha ingresat en el digne Cos de Correus, nòstre benvollgut company y entusiaste valencianiste, Diego Perona Martínez.

Inútil significar al estimat amich l' alegria que'n esta casa causá la fausta nova, per lo que de tot cór el felicitem; felicitació que fem extensiva a son respetabilíssims pares N.^a Josefa y En Joan.

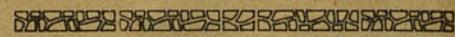
Algo molt desagradable ha ocurrit en Geronia. Res ham de afirmar quant ya les autoritats están juçgant l' actuació de cert elements. Si temim que fer constar qu' estem al costat de nostres germans de Geronia, pera tot. Y pera donar a entén-

dre la importància de lo que ha passat, copiem: «Les tropes continuen acuartelaes, y si ix algún oficial o sargento del seu domicili, ho fa ab gran luxo de precaucions accompanyat per numerosa escolta de ordenances o soldats».

La prensa madrilenya encara no ha dedicat ningún comentari als sucesos de Gerona. Si en lloch de once trevalladors gerundenses foren once toreros els ferits ¿cóm plorarien els editorials y els telegrames la tragèdia?

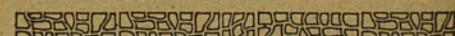
No hi ha major sacrilegi ni cosa mes inútil que preténdre engrillonar lo que Deu ha fet espiritual y lliure: el verb humà, resplendor feble y mig esborrat, pero resplendor al fi, de la paraula divina.

MENÉNDEZ Y PELAYO.

L' acreditada tenda de Lluís Catalán (*El Morito*), mos fa saber que per la excesiva venta del popular etjat Champaignette, y no podent atendre als moltisims compromisos qu' el abrumen, dintre de poch, establirà un casal, pera l' exclusiu despaig del emmentat vi.

Huí, seguix encara despatjantlo en son comerç, Colón, 61.

ADMINISTRACIÓ

CORRÉU

F. J. V. Sagunto.—Queda en cartera pera la primera ocasió.

F. C. Valencia.—Mil mercés. VEU DE LA PLANA tindrà a molt d'honor el publicar els treballs qu' ens anuncia.

J. B. B. Barcelona.—El seu article es conforme. Eixirà sens falta el número vinent. Esperem no 's farán de tardar els demés treballs. Saben vosté y els demés companys de causa, que poden incondicionalment manar.

A. P. CH. Villafranca.—Rebut treball. Imposible anar en aquest número. Rebis un fort abràs de tots nosaltres.

E. M. Valencia.—La lletra seuva del 22 fon contestà.

Castellón: Imp. J. Barberá

Línea de Vapors

TINTORÉ BARCELONA

Servici fixo y semanal entre Castelló y Barcelona

PER LO MAGNIFICHE VAPOR

FRANCOLI

Travesia rápida.—Llum elèctrica en tot lo barco.—
Telegrafia sens fils.—EXIDES: De Castelló, Diumenge 11
matí.—De Barcelona, Dimarts vesprá. La càrrega s'admet en Barcelona, el dilluns; en Castelló, el dimecres.

Pera informes a Domenech Cert S/A, Plaza de la Paz, 3

CASTELLÓ
Paseig Colón, 11.—BARCELONA

Llibrería Religiosa-Escolar

DE

FRANCESCH S. SOLER

Nou y modern establiment. Material de debuix y escriptori Llibres de texto pera escoles y demés objectes ab la matjor economia posible.

5, Colón, 5

Droguería

LA ARAGONESA

= DE =

.. Lluis Gomez Molinos ..

64, Colón, 64.—CASTELLÓ

Complet surtit en perfumería del pais y extranjer. Drogues, Colors, Barnisos, Pincells, Articles fotografichs y maquinaries.

Venta exclusiva de Alcohol SOL y Colonia ESA

Lampistería

DE

PERE FECED

Inmens surtit en aparatos pera gabinet, saló y mentjaor

Ventiladors, Planches, Cazos y Contadors elèctrichs

Làmpares de Filament metàlich de 5 a 50 bujies

González Chermá, 78

CASTELLÓ

Eduard Viciana

Confecció de manteletes d' estiu de tots els preus. Gran surtit en adorns pera les mateixes, en túl y pasamaneria.

Esta casa adapta sons patrons al estil de cada poble.

Preus especials pera la reventa.

Caballers y Colón.

VACANT

Panyería y Sastrería

DE

Antoni Soliva

Altes novetats en géneros pera caballeressibits pera la present temporá.

Confecció esmerá y preus econòmichs

Colón, 11.—Castelló

Diu BUSUTIL

que tots els elegants coropren en sa casa. ¿Sabéu per què? perque **BUSUTIL** es el que ven mes barato, te més surtit de modes y se contenta en que el seus compradors estiguin contens encara que pergue.

Moderna y Lujosa Confitería y Pastissería

DE

Vicent Blasco

Especialitat en tortaes «Mokas» ramillets y dolços de fruita.

González Chermá, 56

LA PRIMITIVA

Droguería y Comestibles

Gran surtit en Drogues, Perfumería, Broches y Pintures metàliques pera fondos de barcos, de la acreditada marca OVELING.

Complet surtid en tot lo ram de Ultramarins.

Cafés tostats diariament.

Vicent Calatayud

Canalejas, 11 --GRAU DE CASTELLÓ

VACANT

TOS... TOS... TOS...

Les PASTILLES MONSERRAT curen tota afecció del sistema respiratori, tos, bronquitis, asma, dengue y catarrus, per crònics que siguin.

Venta en Farmaciacs y centres de específichs. En Castelló
FARMACIA DE JOAN A. PASCUAL, San Félix

BAR INGLES

Establimen reformat a la moderna. Servici esmerat. Sopars pera eixides de teatre y cine. Cerveces y eixarops del país y estrangers.

Domingo Montesinos
González Chermá, 42

Casa de SÁNCHO GERMAÑS

(SUCESORS DE ENRICH TÁRREGA)

Gran surtit en comestibles fins y en tots los gèneros concernents al ram de

ULTRAMARINS

Diariament resibim los millors articles indicats pera la present època.

Depositari exclusiu de la Cerveza Petry
36, Plaça de la CONSTITUCIÓ, 36

Sabateria

DE

JAUME GONZALEZ

Calçats de última novetat. Especialitat en el calçat a la mida.

Inmens surtit en calçats de luxe.

20. Ensenyanza 20

"LAS CUATRO ESQUINAS"

Droguería de

JOSEPH ROYO

Perfumería, Drogues, Articles fotografichs.

Automòvils Castellonesos d'Alquiler || Garage: Lluis Vives y E. Viciano

Construcció, alquiler y reparació de BICICLETAS. Automòvils de propietat. Grands facilitats, casilles independents, llavaor y fosos. Stock Michelin.

RUSSELL ECROYD NEILD

Nou y grand taller, Lluis Vives, 12 al 20 y Escultor, Viciano 14 al 26.—CASTELLÓ

BAR FORNOS

Café extra, Vermouth Torino, Eixarops, Licors de les millors marques, Cerveces del país y estrangers. Depositari exclusiu del SIDRAL TEIXIDÓ.

Joseph Segarra
G. Chermá, 84 — Castelló

Transports de totes classes

Màquines, calderes, y ferros per tonellaes. Conductora especial y embalaor de mobles.

J. VIDAL Y FIGUOS

Pi y Margall, 57 y Obelisco, 8.—Castelló

BASAR DE FERRETERÍA Y QUINCALLA

Especialitat en objectes pera regals y de peixca. Lo millor surtit en palmitos pera la pressent època.

Emili Martí.—Colón, 27

